

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изм. 1200
Дата: 19.09.2017 г.

**ДО
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
КЪМ 44-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

от **ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**, с
адрес: гр. София, ул. „Калоян“ № 1А,
представяван от председателя - адв.
Ралица Негенцова

Относно:

Предложения вх. № 754-04-67/18.09.2017 г. и
вх. № 754-04-68/18.09.2017 г. за промени в
ЗИД на ГПК № 753-03-17/19.07.2017 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА ПРАВНА КОМИСИЯ КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ,

1. На 18.09.2017 г., в 17.53 ч., в деловодството на Народното събрание е внесено Предложение вх. № 754-04-67/18.09.2017 г. за промени в ЗИД на ГПК № 753-03-17/19.07.2017 г., с вносител народния представител Георги Страхилев Фикирлийски.

С предложението се предлага създаване на нови ал. 4 и 5 в текста на чл. 79 от ГПК със следното съдържание:

(4) Сборът от таксите по изпълнението, събирани от частния съдебен изпълнител за сметка на длъжника, не могат да надвишават 150 лева за задължения в размер до 1000 лв.

(5) Разходите за адвокат в изпълнителното производство, които са за сметка на длъжника, не могат да надвишават 150 лв. за задължения в размер до 1 000 лева.

На 18.09.2017 г., в 17.55 ч., в деловодството на Народното събрание е внесено Предложение вх. № 754-04-68/18.09.2017 г. за промени в ЗИД на ГПК № 753-03-17/19.07.2017 г., с вносител народния представител Йорданка Иванова Фикирлийска, което е с идентично съдържание с предложението на вносителя Георги Свиленски.

2. С настоящото становище Висшият адвокатски съвет ще коментира единствено предлаганата нова алинея 5 на чл. 79 ГПК.

Към предложението за изменение на чл. 79, ал. 5 ГПК, не са изложени каквито и да било мотиви.

На пръв поглед разпоредбата изглежда изключително социално справедлива, тъй като ограничава отговорността за разноски на длъжника в изпълнителното производство, когато вземането е в размер до 1 000 лв.

Разпоредбата на чл. 79, ал. 5 ГПК, обаче, не е социално справедлива и противоречи на основния принцип в гражданския процес – както в исковия, така и в изпълнителния процес.

2.1. Защо предлаганата нова алинея 5 на чл. 79 е само привидно социално справедлива?

2.1.1. Разпоредбата наказва изправната страна - вискателя, като я лишава от възможността да получи в пълен размер направените разноски за сметка на неизправната страна – длъжника по делото.

Общ принцип в гражданския процес е, че страната, която е загубила делото, следва да понесе отговорността за разноските, направени от спечелилата делото страна.

Спечелилата делото страна е онази, чиято правна теза съдът е приел за правилна и затова е уважил нейната претенция и е осъдил другата страна. Изправната страна е инициирала исков процес, а след това и изпълнителен процес именно поради неправомерното поведение на ответника – длъжник в изпълнителното производство, който не е изпълнил точно задължението си и е станал повод както за исковия, така и за изпълнителния процес.

За да си спечели делото и по принудителен ред да събере вземането си, изправната страна трябва да заплати следващите се държавни такси и да получи правна помощ от адвокат, който да защитава правата ѝ пред съда, а след това и в изпълнителното производство.

Именно тази изправна страна в правоотношението се наказва с предлаганото изменение, защото направените от нея разноски по делото,

предизвикано от поведението на длъжника, вместо да бъдат понесени от длъжника, следва да бъдат понесени от нея.

Така например ако едно лице е осъдило съседа си за 300 лв., защото му е причинил вреди в имота с наводнение и го е принудил да направи разноски за ремонт на тавана си, които не му е платил доброволно като го е мотал години наред, няма да може да си събере направените разноски за адвокат, които са в минимален размер от 200 до 350 лв., защото новата разпоредба на чл. 79, ал. 5 ГПК ще ограничи отговорността на неизправния и недобросъвестен съсед до 150 лв. разноски.

2.1.2. Чрез тази разпоредба длъжниците с малки вземания се стимулират да не изпълняват доброволно задълженията си.

Разпоредбите, които уреждат отговорността за разноски, имат не само обезщетителна функция – да покрият разноските, направени от изправната страна, но имат и стимулираща функция – да предупредят неизправната страна, че ако не си изпълни доброволно задълженията, не само ще бъде принудена да изпълни, но ще понесе и всички разноски на ответната страна.

Физическите лица - длъжници по малките вземания, дължат не само на големи корпоративни структури (доставчици на топлоенергия, електроенергия, банки и пр.), но често дължат на други физически лица, защото битовите задължения (заеми между близки или съседни, задължения за връщане на вещи, които са погинали, поради което им се дължи стойността), се развиват именно между физически лица.

Сумата до 1000 лв. е приблизителния размер на т.нар. битови задължения, които засягат в най-голяма степен обикновения живот на хората, така както нивото на битовата престъпност е реалния показател за сигурността в една държава.

Очевидно ако получаващ заплата 1000 лв. и си услужил на съседа си с 500 лв., очакващ да ти ги върне доброволно, но той не ти ги връща (пък и няма защо да ти ги връща), защото повече от 150 лв. разноски по изпълнително дело няма да плати, независимо от реално направените разноски от вискателя.

2.2. Разпоредбата ограничава размера на разноските за адвокатско възнаграждение, направени от вискателя, които трябва да понесе длъжника, поради което изглежда насочена срещу адвокатите.

В действителност разпоредбата е насочена срещу вискателите, а не срещу адвокатите. Защото вискателите ще платят на адвокатите договореното възнаграждение, но няма да могат да си върнат направените за адвокатско възнаграждение разноски.

Вискателите, обаче, както и длъжниците, са също български граждани или български юридически лица, и имат право да се ползват по същия еднакъв начин от съдебната система за защита на правата им, още

повече, че те по дефиниция са изправната страна в правоотношението – защото на тях им се дължи и не им е платено в срок.

2.3. Разпоредбата на чл. 79, ал. 5 ГПК, така както е формулирана, ограничава и разноските на ответници-юридически лица, които могат да бъдат големи корпоративни организации.

Достатъчно е да посочим като пример вземане за трудово възнаграждение 500 лв., дължимо от голям работодател, който може до безкрай да „размотава” работника си, когато знае, че повече от 150 лв. разноски няма да плати.

2.4. Разпоредбата не може да бъде оправдана и с мотива, че е насочена да защити длъжниците от големи корпоративни вискатели, които имат множество вземания от длъжници-физически лица.

Големите корпоративни вискатели лесно ще намерят разрешение на проблема ако разноските, които трябва да направят за събиране на вземания под определен праг, не могат да им бъдат възстановени изцяло.

Вместо да събират вземанията си в рамките на законовата процедура, каквато при всичките ѝ недостатъци е принудителното изпълнение, осъществявано от съдебни изпълнители и с участие на адвокат, а ще започнат да събират вземанията си извънсъдебно – чрез колекторски фирми. Колекторските фирми са създадени именно за това – не да събират вземания на физически лица, а да събират еднотипни по характера си множество на брой и малки по размер вземания на корпоративни структури.

Ако целта на изменението на закона е такава – от съдебна да се стимулира несъдебна процедура по събиране на вземанията, нека това да бъде казано ясно. Защото и това е възможен начин за събиране на малките вземания, стига такава да е политическата воля на законодателя.

Проблемите при събиране на вземания от колекторски фирми, обаче, са известни отдавна и не е нужно да бъдат повтаряни – липса на регламентирана процедура, извънпроцесуален натиск чрез системни обаждания посещения и ангажиране на цялото семейство и близки с плащане на задължението и пр.

Висшият адвокатски съвет счита, че законосъобразният и правно-гарантиран способ за събиране на вземанията е чрез провеждане на нарочна предвидена в закона процедура, каквато е изпълнителното производство по ГПК.

Участието на адвокат в изпълнителното производство и на страната на вискателя, и на страната на длъжника, е не само гаранция за законосъобразно протичане на изпълнителния процес, но осигурява правна помощ на страните в изпълнителното производство, в което намесата на държавата в гражданските правоотношения е най-интензивна, защото

замества липсващото доброволно изпълнение – дава на вискателя принудително това, което длъжникът доброволно не е изпълнил.

Намаляването на отговорността за разноски за ползвана адвокатска защита в изпълнителното производство може да доведе и до „въздържане” от ползването на адвокатска помощ в рамките на принудителното изпълнение, което при всички случаи ще намали гаранциите за законосъобразно протичане на изпълнителния процес, а оттам ще намали сигурността при упражняване на процесуалните права и доверието в правораздавателната система като цяло.

2.5. Предлагащото изменение не държи сметка за имущественото състояние на длъжника, а е съобразено единствено с размера на вземането.

Предлаганата нова разпоредба на чл. 79, ал. 5 ГПК предвижда, че ако вземането е в размер до 1000 лв. разноските за адвокат за сметка на длъжника могат да бъдат не повече от 150 лв. Тази разпоредба, обаче, не държи сметка за имущественото състояние на длъжника, а е съобразена единствено с размера на вземането.

Така ще се окаже, че платежоспособни, но недобросъвестни длъжници, ще носят същата облекчена отговорност за разноски, като напълно неплатежоспособните длъжници.

Казано иначе и най-богатият, и най-бедният длъжник ще носят една и съща намалена отговорност за разноски, стига задължението им да е до 1000 лв.

Едва ли волята на законодателя е такава.

Ако държавата иска да даде закрила на социално слаби длъжници, които обективно са затруднени да си платят задълженията, включително и разноските по изпълнението, за които носят отговорност съгласно общите принципи на гражданския процес, механизмите на тази закрила не могат да бъдат чрез санкциониране на изправната страна в правоотношението – вискател-кредитор, а още по-малко да поставят длъжници с различен социален статус в едно и също положение, какъвто ще бъде крайния резултат от предлагащото изменение.

В ГПК и сега съществува нарочно уредена процедура в чл. 448 ГПК, даваща необходимата закрила на длъжници, които са социално слаби и не разполагат със секвестрируемо имущество, което да покрие дори разноските за принудително изпълнение.

Съгласно чл. 448, ал. 1 ГПК, ако длъжникът „*няма имущество, което да покрие разноските по изпълнението, той е длъжен да се яви пред районния съдия и да декларира цялото си имущество и всичките си доходи*”. Въз основа на констатацията от районния съдия за липса на имущество, изпълнителното производство се прекратява на основание чл.

433, ал. 1, т. 5 ГПК – поради липса на секвестрируемо имущество на длъжника, което да покрие разноските по изпълнението.

Процедурата по чл. 448, ал. 1 ГПК и основанието за прекратяване на изпълнителното производство по чл. 433, ал. 1, т. 5 ГПК, не е обвързана от размера на задължението – тя е приложима за всякакъв размер задължение и дава много по-интензивна закрила на длъжника, който не разполага със секвестрируемо имущество.

2.6. Разпоредбите на ГПК съдържат достатъчно гаранции да не се злоупотребява с разноските за платено адвокатско възнаграждение от ищеца/взискателя.

Независимо какво е уговорено между ищеца/взискателя и неговия адвокат, ответникът, респ. длъжникът в изпълнителното производство, ще понесе разноски само по минимума съгласно чл. 36 от ЗА (чл. 78, ал. 5 ГПК), при това само ако са реално извършени.

Смисълът на тази разпоредба – да ограничи отговорността за разноски до минималния размер на адвокатското възнаграждение по чл. 36 ЗА, независимо от реално извършените разноски от другата страна, се прилага разумно в практиката и е изяснен изчерпателно в Тълкувателно решение № 6/06.11.2013 г. по тълкувателно дело № 682012 г. на ОС на ГК и ТК на ВКС.

3. В рамките на работната група, създадена по повод внесените в 44-тото Народно събрание няколко законопроекта за изменение и допълнение на ГПК, впоследствие обединени в общ ЗИД на ГПК № 753-03-17/19.07.2017 г., се предложиха разумни и балансирани идеи как добросъвестния длъжник да бъде освободен от разноски, ако не е станал повод за инициране на съдебни процедури срещу него.

Разумът на закона е именно такъв – длъжникът, който не е дал повод за образуване на делото, да не носи отговорност за разноските, направени от другата страна (чл. 78, ал. 2 ГПК).

Този общ принцип на чл. 78, ал. 2 ГПК намери съответно приложение в заповедното производство чрез предложението за нови разпоредби на чл. 414 и чл. 414а ГПК.

Същевременно в ЗИД на ГПК са предвидени разпоредби, които да дадат възможност на добросъвестните длъжници да изпълнят доброволно преди срещу тях да бъде образувано изпълнително дело, с което да се освободят и от разноските за исковото или за заповедното производство, без въобще да се стига до образуване на изпълнително производство.

Такъв характер имат новите разпоредби на чл. 236 ГПК и на чл. 412 ГПК, които задължават съда да посочи в акта, подлежащ на принудително изпълнение сметката на ищеца/заявителя или друг посочен начин на изпълнение от ищеца/заявителя. Тези разпоредби дават достатъчно гаранции за длъжника, че ще може да изпълни доброволно, без взискателят

да „злоупотреби”, като натовари длъжника с разноси, ако те биха могли да бъдат избегнати чрез доброволно плащане от страна на длъжника преди образуване на изпълнителното дело.

С оглед изложеното Висшият адвокатски съвет счита, че предлаганата нова алинея 5 на чл. 79 ГПК е не само незаконосъобразна като противоречаща на устоите на правовата държава и на принципите на справедливостта, но е и дълбоко неморална, защото не държи сметка за имущественото състояние на длъжника и наказва изправната страна в правоотношенията, за сметка на неизправната страна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА

